

Svamp

+

Rod

=

FOREBYGGENDE SVAMPENETVÆRK

Et godt samspil mellem svampehyfer og planterødder i jorden øger planternes evne til at optage vand og næring. Det gør planterne mere modstandsdygtige over for rodbrand og visse andre rodsygdomme.

TEKST OG FOTO: MAGNUS GAMMELGAARD

Hvornår har svamp i planter sidst været en velkommen gæst? Ja, når det gælder et særligt svampenetværk, der lever i et godt samspil med planterødder, kan det faktisk være en gæst, man har lyst til at sørge særlig godt for i haven.

Et spindelvævsagtigt netværk af mikroskopiske svampehyfer findes

naturligt overalt i det meste af den jord, vi dyrker planter i. I årtier har man vidst, at dette svampenetværk lever i tæt symbiose med planterødderne. Svampene får især sukkerstoffer fra værtsplantens rødder, og til gengæld hjælper de deres værter med at optage vand og næring.

Dette svampenetværk kaldes mykorrhiza, udtales "mykoritsa", og det kendes

også som "svamperødder". Man regner med, at det eksisterer hos op mod 90 procent af alle træer og buske og i størstedelen af de urteagtige planter.

Udvendig og indvendig mykorrhiza

Mykorrhiza findes enten udvendigt på planterødder, eller også når svampene

“Svamperod”, også kaldet mykorrhiza.

Her kan du med fordel tilføje svampe, som danner mykorrhiza

- Omkring nyplantede træer og buske (især barrodsplanter) i ny havejord.
- I en nyanlagt køkkenhave.
- Ved formering af småplanter i pletter og bakker.
- Når man dyrker planter i inaktive substrater (fx sand, leca og stenudd).
- Ved dyrkning af planter i krukker.
- Hvor der er problemer med rodsygdomme.

Sådan bevarer du de svampe, som danner mykorrhiza, i jorden

- Hold et lavt gødningsniveau i jorden (specielt højt fosforindhold er skadeligt).
- Undgå kraftig dybtgående jordbearbejdning.
- Sørg for fornuftigt sædskifte.
- Undgå brug af skadelige pesticider.

helt ind i planternes rodceller, såkaldt indvendig mykorrhiza.

Graver man for eksempel en lille bølgeplante op i skoven, vil man på de rødder, som sidder nær ved jordoverfladen, kunne se nogle fortykkede områder. Det er en udvendig kappe, kaldet ekto-mykorrhiza (den udvendige slags), dannet af tætte svampehyfer fra forskellige hatsvampe som fluesvamp, karljoan og kantarel. Ud fra disse kapper, der omgiver rødderne, dannes tynde tråde, som forøger plantens evne til at optage vand og næring ganske betragteligt.

Hos urteagtige planter finder vi en anden type svamperødder kaldet endo-mykorrhiza (den indvendige slags). Her sender jordboende mikrosvampe deres sugeorganer direkte ind i planternes rodceller for at optage sukkerstoffer. Til gengæld hjælper svampene planten med at optage vand og næring. Dette samspil findes hos hovedparten af alle køkkenurter. Undtaget er dog kålfamilien.

Større udbytte og sundere planter

Denne usynlige måde, hvorpå planterne spiller sammen med svampe, har interesseret alverdens forskere i årtier. Ikke mindst muligheden for at kunne styre samspillet og derved opnå større udbytte

og sundere planter har stået øverst på ønskelisten. Det viser sig nemlig, at planter med endomykorrhiza i rødderne er mere modstandsdygtige over for rodbland, visnesyge og rodfiltsvamp samt andre rodsygdomme, vi ofte døjer med i haven.

Ønsket om at forbedre næringsstofoptagelsen, især af fosfor, vejer også tungt. Planter med mykorrhiza er ofte mere tørketolerante, hvilket har vidtgående perspektiver. Forskningsmæssigt er Danmark foregangsland, når det gælder om at bruge endomykorrhiza til beskyttelse mod rodsygdomme. På Forskningscenter Flakkebjerg ved Slagelse strømmer forskere til fra hele verden for at lære dette samspil nærmere at kende.

Hold svampenetværket ved lige

I langt de fleste tilfælde findes mykorrhizasvampene naturligt i jorden, og her gælder det for os haveejere om at bevare og pleje samspillet. Et godt sædskifte sikrer tilstedeværelsen af mykorrhiza. De nyttige svampe kan ikke trives, hvis jorden indeholder høje gødningsmængder, hvor især fosfor er problematisk.

Podning med mykorrhiza

Som haveejere kan du i dag i velassorterede plantecentre eller på nettet købe

forskellige produkter til at blande i jorden, såkaldt podning med “mykorrhiza”, og dermed sikre tilstedeværelsen fra starten.

Der er grund til en vis grad af naturlig skepsis, inden du fylder produkterne i indkøbsnettet. Planterne klarer sig som regel uden mykorrhizatilsetning, og ofte findes mykorrhiza allerede på rødderne, når du køber planterne. I nogle tilfælde, hvor plantedyrkingen foregår i nærmest steril eller livløs dyrkningsmedie som leca eller stenudd, kan det dog være en god idé at pøde med mykorrhizasvampe. Har du erfaringsmæssigt problemer med rodsygdomme i dine planter, kan disse nyttesvampe virke forebyggende.

Det kan ikke anbefales at hente mykorrhizaholdig jord fra naturen, da jorden samtidig kan indeholde den planteskadelige honningsvamp.